

Muistio Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.:n puoluerahoituksen tarkastamisesta ajalta 1.1.2024– 31.12.2024

Yleistä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on puoluelain (10/1969) 9 e §:n 1 momenttiin perustuen tehnyt puoluerahoitusta koskevan tarkastuksen kaikkiin valtionavustusta saaviin puolueisiin ja eräisiin niiden piirijärjestöihin sekä kahteen muuhun rekisteröityyn puolueeseen, jotka eivät saa valtionavustusta.

Tarkastuskohdekohtaiset havainnot annetaan muistiona kullekin 61 tarkastuskohteelle sekä asianomaiselle puolueelle. Kaikista muistioista koostettava kertomus annetaan vuonna 2026 eduskunnalle.

Tarkastuksen ovat suorittaneet johtavat tilintarkastajat Johanna Kormu, Pontus Londen ja Minna Tyrväinen, ylitarkastajat Ella Lyytinen, Ines Gullichsen, Hanna Surakka, Malviina Vahtera ja Artur von Bonsdorff sekä tarkastaja Elina Nordström. Tarkastusta on valvonut valvontapäällikkö Jonna Carlson.

Tarkastuskohteille on ilmoitettu tarkastuksesta 13.3.2025. Puolue on toimittanut pyydetyn ennakkomateriaalin, ja tarkastus toteutettiin Helsingissä 28.8.2025. Tarkastukseen osallistuivat Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.:sta hallintopäällikkö Miikka Lönqvist ja pääkirjanpitäjä Eija Velho.

Valtiontalouden tarkastusvirastolle toimitetut tilinpäätöstiedot

Puolueiden tuli toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle omat tilinpäätöstietonsa: tilinpäätös, toimintakertomus, tilintarkastuskertomus, erittely vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta, yhteenveto ajantasaisista ilmoituksista sekä puoluetukea koskeva tilitys valtionavustuksen käytöstä. Lisäksi puolueiden tuli toimittaa tarkastusvirastolle puoluetukipäätöksissä mainittujen piirijärjestöjen ja naisjärjestön sekä lähiyhteisöjen tilinpäätöstiedot.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. on toimittanut vuodelta 2024 puolueen ja puoluetukipäätöksessä tarkoitettujen yhdistysten tilinpäätöstiedot puoluerahoitusvalvonnan järjestelmään.

Puoluetukea saavan puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun muun yhdistyksen tilintarkastajan on puoluelain 9 c §:n mukaan lausuttava tilintarkastuskertomuksessaan tilintarkastuslaissa säädetyn lisäksi 1) onko valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa noudatettu puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja; 2) onko noudatettu puoluelain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.:n tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2024 sisältyy puoluelain 9 c §:n edellyttämä lausuma.

Tiedot on toimitettu puoluelain mukaisesti.

Puoluerahoitusta koskevat ajantasaiset ilmoitukset ja tukirajoitusten noudattaminen

Puoluelain 8 c §:n mukaan puolueen, puolueyhdistyksen ja puolueen lähiyhteisön saaman tuen määrästä ja sen antajasta ilmoitetaan valtiontalouden tarkastusvirastolle, jos yksittäisen tuen tai useista

samalta tukijalta saaduista suorituksista koostuvan tuen arvo on vähintään 1 500 euroa kalenterivuodessa (ajantasainen ilmoitus).

Tarkastuksessa todettiin, että Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. oli tammikuussa 2024 vastaanottanut MA/PI Oy:ltä 50 000 euron suuruisen tuen, ja ilmoittanut sen puolueen presidentinvaalien kulujen ja rahoituksen erittelyssä, mutta ajantasainen ilmoitus saadusta tuesta oli tekemättä. Puolue lisäsi ajantasaisen ilmoituksen tarkastuksen aikana ja päivitti ajantasaisten ilmoitusten yhteenvedon vuodelta 2024. Tarkastuksessa saadun tiedon mukaan lahjoituksessa oli kyse presidentinvaaleihin kampanja-aikana saadusta tuesta. Puoluelain 8 b §:n mukaan Puolue, puolueyhdistys ja puolueen lähiyhdistös eivät saa vastaanottaa samalta tukijalta enempää tukea kuin arvoltaan 30 000 euroa kalenterivuodessa. Presidentinvaali muodostaa kuitenkin tähän poikkeuksen, sillä vaalirahoituslain (273/2009) 5 §:n mukaan Velvollinen tekemään ilmoituksen vaalirahoituksesta on: [...] 2) presidentinvaalissa ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies. Vaalirahoituslain 4 §:ssä on säädetty yksittäiseltä tukijalta vastaanotetun tuen enimmäismäärästä, mutta presidentinvaalissa tällaista yksittäisen tuen enimmäismäärää ei ole. Presidentinvaalin osalta vaalirahoituslain on katsottu olevan ensisijainen suhteessa puoluelakiin. (Vaaliehdokkaiden ja puolueiden rahoitusoppaassa (Tarasti 2010, 170-171) on todettu: ”Vaalirahoituslaki on katsottava presidentinvaalissa ensisijaiseksi. Puoluelaki on puolueita koskeva yleislaki eikä siinä ole erikseen säännöksiä presidentinvaalista. Vaalirahoitusilmoitus puolueen on tehtävä presidentinvaalissa sen mukaan kuin vaalirahoituslaissa on säädetty. Siten puoluelain yksittäisen tukijan 30 000 euron tukikatto ei ole voimassa presidentinvaalissa.”) Ajantasaisen ilmoituksen lisäämisen jälkeen puolue on tehnyt ajantasaista ilmoituksia vuodelta 2024 yhteensä 186 850,00 euron määrästä. Tarkastuksessa ei todettu muita tukia, joita olisi tullut ilmoittaa.

Puolueen tulee kiinnittää huomiota siihen, että se tekee ajantasaista ilmoitukset ajoissa. Puoluelain 8 c §:n mukaan ilmoitus tehdään sähköisesti viimeistään tuen vastaanottamista seuraavan kalenterikauden 15 päivänä.

Puoluelain mukaisen valtionavustuksen siirtämistä ja käyttöä koskevat menettelyt

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. on raportoinut tarkastusvirastolle toimittamassaan vuoden 2024 valtionavustustilityksessään puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen eli puoluetuen käytöstä ja siirtämisestä.

Puolue on vuonna 2024 saanut puoluetukea yhteensä 7 431 690,00 euroa. Puolue on tilityksensä mukaan siirtänyt puoluetukea piirijärjestöille 1 281 229,05 euroa (17 %) ja naisjärjestölle 371 584,50 euroa (5 %) sekä muille tahoille (Sosialidemokraattiset Opiskelijat ry, Kustannus Oy Demokraatti, Arbetarförlaget Ab, Osk Kansan Valta) yhteensä 995 000,00 euroa.

Puolueella ei ole omaa rekisteröityä naisjärjestöä. Puolueen naistoimintaan tarkoitettu valtionavustus näkyy puolueen valtionavustustilityksessä naisjärjestölle siirrettynä valtionavustuksena, ja sitä seurataan puolueen kirjanpidossa omalla kustannuspaikallaan.

Puolue on tehnyt puoluetuen siirtämisestä valtionavustuslain 7 §:n mukaisesti sopimukset piirijärjestöjensä ja niiden muiden tahojen kanssa, joille se on siirtänyt valtionavustusta. Sopimukset on tehty ajalle 1.5.2023-30.4.2027. Tarkastuksessa saadun tiedon mukaan puolue tekee sopimukset vaalikaudeksi kerrallaan. Tarkastusvirasto on suositellut sopimusten tekemistä vuosittain, jotta niiden sisältämä tieto olisi ajantasaista.

Pakotteiden huomioiminen valtionavustuksen käytössä

Valtionavustuspäätökseen on kirjattu vuodesta 2023 alkaen, että valtionavustusta saavan tahon tulee varmistua, että mitään varoja tai taloudellisia resursseja ei mene suoraan eikä välillisesti pakoteluettelossa lueteltujen tahojen saataville tai hyödynnettäväksi. Tarkastusvirasto tiedusteli kaikilta puolueilta selvitystä siitä, miten ne ovat varmistuneet puoluetukeen lisättyjen ehtojen noudattamisesta.

Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p. ilmoitti, että pakotteiden alaisessa toiminnassa ei ole tapahtunut muutoksia vuoteen 2023 verrattuna; saadun tiedon mukaan puolue tekee taloudellista yhteistyötä hyvämaineisiksi tunnettujen toimijoiden kanssa ja pyrkii mahdollisuuksien mukaan käyttämään palveluhankinnoissa vain kotimaisia toimijoita. Uusien yhteistyökumppaneiden taustoja tarkastetaan eri julkisista rekistereistä.

Tarkastusvirasto selvitti talouspakotteiden noudattamista tekemällä pistotarkastuksia puolueiden ja pii-riyhdistysten kirjanpitoaineistoon. Tarkastuksessa perusteella ilmeni, että Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. on varmistunut valtionavustuspäätöksessä mainittujen talouspakotteiden noudattamisesta. Tarkastuksen perusteella ei ilmennyt, että puolue olisi tehnyt hankintoja pakotelistatuilta tahoilta.

Tarkastusvirasto muistuttaa, että vastuu sopimuskumppaneita, alihankkijoita, siirron saajia, yhteistyökumppaneita ja edunsaajia koskevien pakotteiden selvittämisestä ja oikeellisuudesta on valtionavustuksen saajalla. Toimittajan vakuutus ja valtionavustuksissa siirron saajan vakuutus eivät poista hankinnoissa avustuksen saajan vastuuta, vaan avustuksen saajan on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä asian varmistamiseksi. Valtionavustusta saavien tahojen on suositeltavaa arvioida niiden pakotteiden noudattamiseen liittyviä menettelyjä ja tarvittaessa tarkentaa toimenpiteitä, jotta niiden on mahdollista osoittaa luotettavasti noudattavansa valtionavustuspäätöksen (Valtioneuvoston päätös puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille) liitteen 2 avustusehtojen kohtaa 2.3.

Hanna Surakka

Ylitarkastaja

JAKELU

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.